

Handlingsplan mot våldsbejakande extremism i Hägersten-Liljeholmen

[stockholm.se](https://www.stockholm.se)

Sammanfattning

Stockholms stad beslutade i maj 2016 om stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism. En av flera åtgärder i riktlinjerna är att stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner. I Hägersten-Liljeholmen ingår arbete mot våldsbejakande extremism som ett prioriterat område i den samverkansöverenskommelse som slutits med lokalpolisområde Skärholmen och nyckelpersoner inom stadsdelsförvaltningens olika verksamheter kommer att utbildas inom området.

I Hägersten-Liljeholmens lokala handlingsplan ringas problemområdet våldsbejakande extremism in med lägesbild och förvaltningens beredskap att arbeta mot fenomenet. Arbetet mot våldsbejakande extremism delas in i förebyggande och förhindrande arbete och följer de anvisningar som finns, såväl inom staden som nationellt. Vår lokala struktur för samverkan redovisas samt organisationens behov av utbildning/kompetensutveckling, och samarbete för ett effektivt resursutnyttjande. Handlingsplanen ska revideras och följas upp inom ramen för ordinarie budgetarbete och samverkansöverenskommelse med lokalpolisen.

En arbetsgrupp tillsätts för att komplettera och utveckla specifika rutiner för det praktiska samarbetet mot våldsbejakande extremism. Arbetsgruppen ska ta fram en åtgärdsplan där konkreta åtgärder formuleras. I slutet av handlingsplanen återfinns en sammanställning av ovan angivna befintliga aktiviteter/åtgärder. Handlingsplanen revideras och följs upp inom ramen för ordinarie budgetarbete och samverkansöverenskommelse med lokalpolisen.

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Inledning	5
Definitioner.....	5
Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige	6
Handlingsplan	8
Lokal lägesbild	9
Förebyggande arbete	10
Förhindrande arbete	12
Samverkan.....	14
Utbildning	15
Uppföljning.....	15
Aktivitets/åtgärdslista.....	15

Inledning

I en demokrati har alla rätt att uttrycka sina politiska åsikter, även sådana som kan uppfattas som obekväma. Politiska handlingar som står i strid med demokratins grundläggande spelregler kan dock aldrig accepteras. Det är därför viktigt att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.¹ Utövande av våldsbejakande extremism är en form av kriminalitet som utöver lidandet för de direkt drabbade, skapar rädsla och otrygghet i samhället i stort. I det brottsförebyggande arbetet har motverkandet av våldsbejakande extremism hög prioritet.

För att säkerställa Stockholms stads förmåga att förebygga och försvåra våldsbejakande extremism i staden beslutade kommunfullmäktige i maj 2016 om stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism.² I enlighet med dessa inrättades en central samordnare för att koordinera stadens arbete. Den centrala samordnaren är placerad på stadsledningskontoret, avdelningen för välfärdsutveckling. Utöver den centrala samordnaren finns även samordnare i alla stadsdelsförvaltningar samt i social-, utbildnings-, idrotts-, kultur- och arbetsmarknadsförvaltningen. En av flera åtgärder som beskrivs i riktlinjerna är att stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner.

I Hägersten-Liljeholmen ingår uppdraget att skriva en handlingsplan mot våldsbejakande extremism i åtgärdsplanen knuten till den samverkansöverenskommelse som slöts med lokalpolisområde Skärholmen 2017.³

Definitioner

Våldsbejakande extremism definieras som ideologier, rörelser och miljöer som bejakar och legitimerar våld som medel för att förverkliga extrema ideologiska åsikter och idéer.⁴ Dessa rörelser accepterar inte en demokratisk samhällsordning. Våldsbejakande extremism kan ta sig skilda uttryck, från att trakassera, hota eller skada andra människor till att på olika sätt stödja, planera eller uppmana andra att utföra ideologiskt motiverade våldshandlingar och terrorism.

Begrepp som används kring våldsbejakande extremism presenteras nedan.

---

¹ Kommittédirektiv 2014:103 En nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism

² Riktlinjer avseende stadens arbete mot våldsbejakande extremism, dnr 155-943/2015

³ Samverkansöverenskommelse Hägersten-Liljeholmen Mellan Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning och lokalpolisområde Skärholmen Dnr:62-2017-1.2.5

⁴ Regeringens skrivelse, Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism (2014/15:144).

Våldsbejakande – handlingar såsom att stödja, uppmana till eller delta i ideologiskt motiverade våldshandlingar för att främja en sak.

Extremism – rörelser, ideologier eller individer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning. Den grundläggande politiska normen, där politiska mål och samhällsförändringar kan påverkas genom politiken och uppnås genom demokratiska processer, accepteras inte. Extremism används också för att beskriva företeelser där individer använder extrema metoder för att förändra samhället i önskad riktning.

Radikalisering – Den process som leder till att en person eller en grupp stödjer eller utövar ideologiskt motiverat våld för att främja en sak. De individer som anslutit sig till våldsbejakande extremistmiljöer har nästan alltid genomgått en radikaliseringsprocess där det går att identifiera betydande likheter i radikaliseringsprocessen oavsett till vilken ideologi en person radikaliserats.

Olika våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige

För närvarande finns, i enlighet med den nationella samordnarens definition, i huvudsak tre våldsbejakande extremistiska miljöer i Sverige: den våldsbejakande högerextremistiska vit makt-miljön, den våldsbejakande vänsterextremistiska autonoma miljön och den våldsbejakande religiösa extremistmiljön. Därutöver finns ensamagerande extremister som motiveras till våldshandlingar av olika ideologier, men som inte tillhör nämnda grupper eller nätverk. Nedan beskrivningar är hämtad ur *Våldsbejakande extremism i Sverige - nuläge och tendenser* (ds 2014:4).

Autonoma miljön

Den autonoma miljön strävar efter ett klasslöst samhälle utan styre från någon auktoritet. Uppfattningen inom miljön är att dagens demokrati inte är tillfredsställande. Den enda styrelseformen som kan accepteras är ett självstyre från folket. Inom miljön hävdas att kapitalistiska drivkrafter har greppet om dagens samhälle och att detta utgör ett hinder för att uppnå idealsamhället – ett samhälle som är jämställt och klasslöst och där människor med olika ursprung och sexuell läggning ska kunna leva på lika villkor. Vissa sammanslutningar inom den autonoma miljön menar att ett nytt styrelseskick endast kan uppnås genom revolution.

Vit makt-miljön

Vit makt-miljön ser framför sig ett etniskt homogent samhälle där det inte förekommer inslag av andra kulturer. De menar att människosläktet kan delas in i raser och de ser negativt på invandring av människor som de inte räknar till den vita rasen. Synen på människosläktet som indelad i raser finns inom hela vit makt-miljön även om det varierar hur starkt detta lyfts fram.

Uppfattningarna kan variera från föreställningen om ett raskrig där extremisterna är soldater, till en uppfattning om att olika raser ska få tillåtas existera i världen vid sidan av varandra så länge de olika raserna inte blandas. Omvärlden förknippar ofta vit makt-miljön med den nationalsocialistiska ideologin och flera aktörer inom miljön har anammats denna (även om det inte gäller för samtliga i miljön).

Inom vit makt-miljön är en del av målet ett auktoritärt styre och det verkar finnas drivkrafter för tydlig struktur, ordning och totala lösningar. Sedan en tid präglas delar av vit makt-miljön av en utveckling där man oftare talar om kultur istället för ras. De använder benämningar som patriotism eller "nationella rörelsen" för att beskriva sig själva.

Våldsbejakande religiös extremism

Den svenska våldsbejakande islamistiska miljön inspireras övergripande av en salafistisk-jihadisk ideologi. Detta ideologiska paraply förenar både al-Qaida och Islamiska Staten (IS). IS är en utbrytarorganisation från al-Qaida och skillnaden dem emellan ligger närmast i att IS har en mer extrem syn på vilka de uppfattar som fienden. Enligt IS är alla som inte delar deras ideologi att betrakta som motståndare, vilket innebär att även muslimer som inte överensstämmer med gruppens övertygelser utmålas som fiender och utgör legitima måltavlor.

Gemensamt för dem båda är dock att ideologin motiverar attentat mot civila, dels enligt deras egen logik som svar på ockupation av muslimska länder och våld mot muslimer, dels som ett svar på upplevda kränkningar av islam. Målet som beskrivs är att genom våld införa ett islamiskt styre (sharia) inom ramen för en domedagsprofetia. De västerländska demokratiska styrelseidealerna, kolonialismen och förhållanden som tillskrivs västvärlden anses ha fördärvat islam. Västvärldens sekularisering och sätt att leva görs då även till mål för angrepp från miljöns extremister.

I samband med inbördeskriget i Syrien och de spridningseffekter som följde i närliggande länder har IS skickligt profiterat på det maktvakuum som uppstod. Genom propaganda i sociala medier attraherade gruppen många anhängare, och när de utropade sitt kalifat i juni 2014 ökade tillströmningen till en nivå som saknar historisk jämförelse. Idag beräknar säkerhetstjänster att drygt 5000 individer rest från Europa för att ansluta sig till gruppen.

IS har även uppmuntrat till att anhängare bör utföra attentat i sina hemländer – med de vapen de har tillgång till. Många av de terrorattentat som drabbat Europa sedan 2014 kan härledas till IS - antingen genom attentatpersoner som har haft direkt kontakt med terrororganisationen, eller som på något sett inspirerats av dess utrop och ideologi.

Handlingsplan

I de riktlinjer som tagits fram av Stockholms stad framgår att den övergripande inriktning som ska känneteckna stadens agerande för att motverka våldsbejakande extremism är:

- Det demokratiska samhället ska värnas
- Arbetet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
- En stad som håller samman ska minska extremismens grogrund
- Kunskapen om våldsbejakande extremism ska öka i staden
- Stärkt central samordning och ökad lokal samverkan
- Samverkan med civilsamhället ska utvecklas⁵

Samtidigt är det nödvändigt med förebyggande åtgärder på lokal nivå eftersom det är där som olika våldsbejakande extremistgrupper verkar. I den kommunala verksamheten behöver kunskapen öka i dessa frågor för att kunna möta de problem och utmaningar som skapas av våldsbejakande extremistiska grupper och för att aktivt verka för demokratiska värderingar och alla människors lika värde och rättigheter.

För att det brottsförebyggande arbetet ska vara effektivt och framgångsrikt krävs att samtliga relevanta aktörer på lokal nivå samverkar i och bidrar till framtagande av problembilder och genomförande av åtgärder. På så sätt skapas förutsättningar för att arbeta tillsammans målinriktat och utifrån ett helhetsperspektiv. Den lokala handlingsplanen syftar till att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning och struktur för arbetet med att förebygga och motverka våldsbejakande extremism på lokal nivå.

Handlingsplaner mot våldsbejakande extremism kommer utöver av stadsdelsnämnderna att tas fram av vissa av stadens facknämnder som arbetsmarknads-, idrotts-, kultur-, social- och utbildningsnämnden.

Stadsdelsförvaltningen har idag i sitt ordinarie arbete en struktur för samverkan som fungerar bra att tillämpa också på våldsbejakande extremism. En arbetsgrupp med nyckelpersoner från olika verksamhetsområden som leds av stadsdelens preventionssamordnare kommer att tillsättas. Arbetsgruppen kommer att ta tillvara och involvera stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetsgruppen ska under 2017 ta fram gemensamma rutiner för det praktiska samarbetet, riktlinjer för att uppmärksamma radikaliseringskontaktpersoner, checklista över vad som ska göras och i vilken ordning. Detta ska formuleras i en speciell åtgärdsplan där det framgår vilka konkreta insatser som ska vidtas. I åtgärdsplanen ska även en plan för insatser på individnivå utformas. Insatserna i den

---

⁵ Riktlinjer avseende stadens arbete mot våldsbejakande extremism
April 2016

individuella åtgärdsplanen utformas sedan utifrån en individuell bedömning och kunskap om den enskildes situation och problematik. I stadsdelens arbete med att ta fram ovanstående så ska arbetsgruppen beakta och samverka med civilsamhället och specialistkompetens inom aktuella områden.

Lokal lägesbild

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd ska tillsammans med Skärholmens lokalpolis ha aktuell kunskap om läget avseende våldsbejakande extremistiska rörelser. Lägesbilden kring våldsbejakande extremism har tagits fram tillsammans med lokalpolisen och andra berörda aktörer. Lägesbilden baseras till stor del på den enkät som konstruerats för ändamålet och skickats ut till verksamheter inom förvaltningen och andra verksamma inom stadsdelsområdet. Enkäten sändes till stadsdelsförvaltningens verksamheter inom förskola, social omsorg och samhällsplanering. Externt erbjöds alla skolor (grund- och gymnasieskolor, kommunala och fristående), lokaltrafik, centrumägare/vissa fastighetsägare, fritidsverksamheter församlingar, fackförvaltningar (arbetsmarknads, idrotts, kultur och social), föreningsliv, räddningstjänst och polis, att besvara enkäten. Sammanlagt 34 svar har inkommit, varav nio är från stadsdelsförvaltningen. Fjorton av områdets skolor har svarat. Utifrån analys av resultat görs en bedömning av hur det fortsatta arbetet ska bedrivas. Där det finns problem med våldsbejakande extremism ska insatser genomföras. Fortsatt uppdatering av lägesbild sker inom ramen för den lokala samverkansöverenskommelsen mellan stadsdelsförvaltning och lokalpolis och på det sätt som befinns behövligt.

Det underlag som polisens underrättelseenhet har tagit fram grundas på personer som är folkbokförda inom Hägersten-Liljeholmen och där det finns en välunderbyggd misstanke om samröre med någon av de tre extremistmiljöerna. Av underlaget som är oprecist, lutar det åt att största andelen (vilket kan röra sig om något tiotal individer) är vänsterautonoma därefter kommer vit makt och sedan något enstaka fall av religiös extremism. Uppgifterna är vaga och därför svåra att ta ställning till.

I den enkät stadsdelsförvaltningen har skickat ut framkommer att det i några fall finns personer och då främst i skolmiljö som uttrycker vad som tolkas som vit makt-åsikter. Svaren i enkäten

visar också på att skadegörelse i form av klotter och klistermärken, företrädesvis med högerextrem inriktning, förekommer inom stadsdelsområdet.

Enkätsvaren visar att behovet av kunskap kring våldsbejakande extremism är stort. Flera svarande uttrycker att de är osäkra om de känner igen tecken så att de kan upptäcka och sedan agera adekvat i mötet med uttryck för våldsbejakande extremism.

Statistik från stadens olika förvaltningar och bolag visar att det vid något enstaka tillfälle per år, förekommit klotter och klistermärken inom Hägersten-Liljeholmen. Budskapet har då varit högerextremt. Då klotter och klistermärken nämns i flera av enkätsvaren och från olika stadsdelar i stadsdelsområdet indikerar därför en underrapportering.

Det behövs mer kunskap och en ökad medvetenhet om problematiken hos medarbetare i alla verksamheter, både inom staden och hos andra aktörer, för att personal ska kunna se tecken på och förekomst av våldsbejakande extremism. Det är vidare viktigt att löpande informera och påminna om vikten av att alla verksamheter rapporterar in skadegörelse såsom klotter och klistermärken med extremistiska budskap i incidentrapporteringssystemet IA.

Förebyggande arbete

Förebyggande arbete handlar bland annat om att öka medvetenheten i demokratifrågor, samt att bedriva ett förebyggande arbete mot utanförskap, våld och annan kriminalitet. Hur normer kring kriminalitet och en våldsbejakande mansroll skapas och kan förändras är viktigt i detta. Insatserna handlar inte specifikt om radikaliserings och extremism, utan är generellt förebyggande och bedrivs redan i stadsdelarna – i förskolor och skolor, på mötesplatser för unga, inom socialtjänsten samt genom det arbete ideella organisationer utför.

Frågan om vad det är som gör att våldsbejakande extremistiska grupper växer fram i ett samhälle är mycket komplex. Generellt rör det sig alltid om samverkande faktorer. Inget enskilt förhållande kan tillskrivas skulden för att extremistmiljöer växer fram. En grundförutsättning för att enskilda personer inte ska dras till våldsbejakande extremistmiljöer är att barn och unga får en bra uppväxt, ges goda förutsättningar till bra resultat i skolan, en rik och meningsfull fritid och arbete eller sysselsättning. Förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism ska vila på att det finns god tillit, jämlikhet och delaktighet.

Att främja demokratin innebär t.ex. att verka för ett inkluderande samhälle där ingen känner sig utanför. Det kan handla om att

motverka korruption och jäv eller att säkerställa den offentliga verksamhetens opartiskhet för att skapa tillit i samhället. Det kan också handla om undervisning i medie- och informationskunskap riktad mot barn och unga eller förebygga diskriminering och rasism.

Exempel på förebyggande arbete som finns inom stadsdelsförvaltningen i dagsläget;

Universellt förebyggande arbete

Insatser som inte tar hänsyn till skillnader mellan hög- och lågriskgrupper utan riktas till alla.

Demokratifrämjande arbete

- Jämställdhet och mänskliga rättigheter, barnperspektiv, genomsyrar alla verksamheter i stadsdelsförvaltningen.
- Arbete med jämställdhet och normkritik i förskolan
- Förskolans arbete med likabehandlingsplaner och värdegrund
- Föräldrastöd i form av föräldrarådgivare och föräldrastödkurser (ABC och Komet).
- Erbjuder feriearbete till ungdomar
- Arbetet som genomförs av förskolor, fritidsverksamheter, fältassistenter, ungdomsmottagning m.fl. för ökad delaktighet, inkludering och empowerment/egen kraft
- Fortsatt satsning på lokalt demokratiarbete och ungas möjlighet till inflytande
- Fortsatt arbete för högt valdeltagande
- Utnyttja preventionspotentialen i all linjeverksamhet så att riskfaktorer minskas och skyddsfaktorer stärks.
- Stärka invånarnas kontakt med lokala politiker

Selektivt förebyggande arbete

Insatser riktade till grupper som är särskilt utsatta för en eller flera riskfaktorer. Det är gruppen som identifieras som utsatt.

- Utbilda personal i relationsvåld och hedersrelaterat våld
- Motverka inträde i extremistiska miljöer via att föra diskussioner om demokrati m.m. när extrema åsikter framförs.
- Stödja ungdomar att klara av grundskolan med fullständiga betyg
- Gruppverksamhet med unga på deras fritid
- Grupp med vårdnadshavare till unga i riskzon för antisocialt beteende

Indikerat förebyggande arbete

Insatser riktade till individer i riskzon. Motverka inträde i extremistiska miljöer genom

- Individuellt stöd
- Stödja ungdomar att klara av grundskolan med fullständiga betyg
- Anhörigstöd
- Försörjningsstöd?
- Ungdomsmottagning
- Vuxenhet

Det finns även material som verksamheterna kan använda inom detta område från nationella samordnaren kring våldsbejakande extremism.

Metodmaterial och stöd

<http://www.samordnarenmotextremism.se/kunskap/metodmaterial-och-stod/>

Samtalskompassen

<http://www.samordnarenmotextremism.se/kunskap/samtalskompassen-2/>

Förhinderande arbete

En grund i stadsdelsnämnden är att demokratiska principer råder i nämndens verksamheter eller det nämnden finansierar.

Det förhinderande arbetet är de insatser och åtgärder som riktas mot personer eller grupper som håller på att hamna i, eller befinner sig i våldsbejakande extremistmiljöer.

Uthyrning av stadsdelsförvaltningens lokaler

Förvaltningen behöver utreda hur de idag hanterar uthyrningen av lokaler. Det behöver även tas hänsyn till hur hanteringen/ upplåtelse av lokaler ska ske när föreningar och/eller enskilda med koppling till extrema miljöer finns. Förvaltningen bör be att få se det program som ska anordnas vid tveksamhet.

Föreningsbidrag/arrangörstöd

Vid beviljande av föreningsbidrag/arrangörstöd skall förvaltningen försäkra sig om att föreningen ska vara uppbyggd och fungera enligt demokratiska principer. I stadgarna ska det framgå att alla som instämmer i föreningens målsättningar äger rätt till medlemskap. Ingen diskriminering på grund av kön, religiösa, politiska, etniska eller sexuella skäl får förekomma i föreningens verksamhet. Ingen får nekas inträde i föreningen på grund av ovanstående skäl.

Situationell prevention

Klotter som observeras i området ska anmälas via Tyck till appen eller felanmälan. Trafikkontoret har en 24 timmarsregel när det gäller skadegörelse med extremistiskt budskap.

Stadsdelsförvaltningen ska bidra till att sprida information om Tyck till-appen för att öka möjligheten att anmäla klotter och skadegörelse. Andra vägar att göra felanmälan till synpunktsportalen är via telefon på 08 651 00 00 eller via hemsidan <http://www.stockholm.se/TrafikStadsplanering/Felanmalan-och-synpunkter/>

Tyck till-appen hittas på: <http://www.stockholm.se/tycktillapp>

Insatser inom socialtjänsten

Det finns idag inga specifika stödinsatser för individer som befinner sig i riskzon för att utöva våldsbejakande extremism eller för deras familjemedlemmar. Socialtjänsten ansvarar för skydd och stöd enligt socialtjänstlagen och beviljar insatser enligt lagen och utifrån en individuell bedömning.

Uppmärksamma och anmäla försök till otillåten påverkan⁶ av politiker och tjänstemän

Att uppmärksamma och anmäla försök till otillåten påverkan av politiker och tjänstemän är ett viktigt uppdrag som stadsdelsförvaltningen behöver arbeta vidare med under 2017.

Orostelefonen 020 100 200

På uppdrag av den nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism driver Rädda Barnen orostelefonen till vilken personer som känner oro för någon som dras till en våldsam, extrem rörelse eller ideologi kan ringa på telefonnummer 020 100 200. Lokal kontaktperson i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning nås på enheten för försörjningsstöd, Mottagningsgruppens beredskapstelefon, telefonnummer 08-508 22 605.

Avhopparverksamhet

I Stockholms stad ska socialtjänsten ha förmåga och förutsättning att underlätta för dem som vill lämna en våldsbejakande miljö och åtgärder ska kunna vidtas skyndsamt. Insatser som utgör stöd till individer som är motiverade att lämna extremistiska miljöer, bedöms utifrån motsvarande kriterier som idag används för att ge stöd till individer som vill lämna grov brottslig verksamhet.

I förvaltningen finns sociala insatsgrupper för åldrarna 13-19 år. Genom samarbete med andra stadsdelsförvaltningar finns även

---

⁶ Begreppet otillåten påverkan innefattar en rad olika handlingar som syftar till att påverka tjänstemän i deras myndighetsutövning. Otillåten påverkan är ett samlingsnamn för trakasserier, hot, våld och korruption. Motverka otillåten påverkan BRÅ 2009

tillgång sociala insatsgrupper för 18-29 år. Dessa riktar sig till flickor och pojkar, kvinnor och män, som behöver stöd för att lämna en kriminell livsstil. Inom ramen för detta arbete finns även möjlighet att ta emot personer som vill lämna extremistmiljöer. En förutsättning för att ge stöd till personer som fyllt 18 år är att de har en egen vilja till förändring.

Därutöver kan socialtjänsten ge behovsprövade insatser i såväl öppna former som i form av placering utanför hemmet, både enligt socialtjänstlagen och lagen om vård av unga (LVU) och erbjuda råd och stöd.

Avhoppare som är i behov av skydd för att de är utsatta för allvarligt hot kan få hjälp av Socialförvaltningen, enheten för hemlösa.

Anhörigstöd

Om socialtjänsten får kunskap om anhöriga eller närstående till personer som är involverade i våldsbejakande extremism ska anhörigstöd erbjudas. Det anhörigstöd som för närvarande finns inom förvaltningens verksamheter är inte anpassat för målgruppen. Det befintliga stödet riktar sig till anhöriga till barn och unga, personer med funktionsvariationer, med alkohol- eller narkotikamissbruk.

Under 2017 behöver förvaltningen undersöka hur ett stöd till anhöriga utifrån våldsbejakande extremism-perspektiv på bästa sätt kan organiseras och att personal som ska stötta anhöriga får relevant kompetensutveckling för uppdraget.

Samverkan

Samverkansformer och nätverk inom stadens organisation ska stärkas för att vidareutveckla gemensamt kunskaps- och erfarenhetsutbyte samt metodutveckling. Samverkan mot våldsbejakande extremism bör inkluderas i den befintliga lokala samverkansstrukturen med lokala brottsförebyggande rådet och dess undergrupper, som de kring barn och ungdomar mellan skola, socialtjänst, polis, fritid, fält och förskola. Stadsdelsförvaltningen deltar även i stadens lokala nätverk och i ett regionalt nätverk för Stockholms län.

När det gäller oro kring enskilda individer sker samverkan enligt gängse rutiner för orosanmälan till socialtjänsten.

Förvaltningen ser ett behov att utveckla samverkan kring vuxna personer på individnivå. För att upprätthålla en kompetens runt ett troligen sällsynt förekommande problemområde kan samverkan med fördel ske mellan olika förvaltningar.

Utbildning

Relevant personal i förvaltningen ska delta i de stadsövergripande utbildningsinsatser som ska tas fram. Förvaltningen kommer även att erbjuda övrig personal att delta i utbildningen.

Det behövs en bred medvetenhet om problematiken bland berörda medarbetare. Den centrala samordnaren ska ta fram en stadsövergripande utbildningsplan. Utbildning ska erbjudas till anställda för att utveckla kompetensen kring hur identifieringen av extremistiska miljöer och individer bäst görs och vilka insatser och åtgärder som är mest lämpliga att genomföra.

En utbildningsplan för staden tas fram och utbildningen ska genomföras i samverkan mellan stadsledningskontoret och förvaltningarna. Det behövs olika nivåer av utbildning där en grundläggande kompetenshöjning ska ske brett. Vissa funktioner behöver mer utbildning och detta ska säkerställas i utbildningsplanen.

En grundläggande information kring våldsbejakande extremism är under utarbetande. Informationen ska läggas på intranätet för att tillgodose ett generellt behov av att öka anställdas kunskap kring området. En stadsövergripande plan för kompetenshöjande insatser till prioriterade verksamheter ska därefter beslutas.

Uppföljning

Enligt stadens riktlinjer ska handlingsplanen behandlas av ansvarig nämnd och godkännas av kommunstyrelsen. Handlingsplanen ska följas upp årligen inom ramen för ordinarie styrning under målet om att Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar. En första uppföljning av vidtagna åtgärder görs i samband med årets verksamhetsberättelse. Uppföljning sker även löpande i olika forum, exempelvis inom ramen för samverkan med lokalpolisen. Handlingsplanen revideras årligen utifrån aktuell lägesbild.

Lägesbilden tas fram tillsammans med andra berörda nämnder samt i samarbete med polisen. Nästa revidering sker i samband med tertialrapport 1 2018. I revideringen ska status på föregående års vidtagna åtgärder framgå.

Aktivitets/åtgärdslista

Som tidigare nämnts behöver specifika rutiner för det praktiska samarbetet med kontaktpersoner och checklista över vad som ska göras och i vilken ordning kompletteras. För att utforma detta arbete tillsätts en arbetsgrupp med nyckelpersoner från olika verksamhetsområden som leds av stadsdelens preventionssamordnare.

Nedan följer en sammanställning av ovan angivna befintliga aktiviteter/åtgärder.

Samordnare

Samordnare för förvaltningens arbete mot våldsbejakande extremism är preventionssamordnaren. Dennes roll är att:

- utforma och leda arbetsgrupp
- delta i möten med polisen för att ta fram en gemensam aktuell lägesbild
- säkerställa informationsdelning till berörda aktörer inom kommunen
- stödja de verksamheter som berörs av frågan i sitt arbete
- utbilda medarbetare, chefer och förtroendevalda
- följa upp arbetet

Konkreta hot

- Konkreta hot ska omgående polisanmälas på 112.

När en person visar tecken på att radikaliseras

- Tecken på våldsbejakande extremism ska alltid rapporteras av den som sett tecken. Denna ska direkt kontakta sin närmsta chef. Är det en person under 18 år bör en orosanmälan till socialtjänsten upprättas omgående.

Klotter/klistermärken med våldsbejakande extremistiskt innehåll

- Anmäl till tyck till-appen, synpunktsportalen via stockholm.se eller 08 651 00 00.

Orostelefonen 020 100 200

Lokal kontaktperson i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning nås på enheten för försörjningsstöd, Mottagningsgruppens beredskapstelefon, telefonnummer 08-508 22 605.

Avhopparverksamhet

I förvaltningen finns sociala insatsgrupper för åldrarna 13-19 år. Genom samarbete med andra stadsdelsförvaltningar finns även tillgång sociala insatsgrupper för 18-29 år. Vid alvarligt hot mot avhoppare kan socialförvaltningen, enheten för hemlösa anlitas.

	Åtgärd	Ansvarig	Övriga aktörer	Pågående/ planerat
Organisation	Samordning av involverade aktörer. En arbetsgrupp tillsätts med nyckelpersoner från övriga berörda aktörer som ska formulerar riktlinjer, rutiner och en åtgärdsplan för arbetet mot våldsbejakande extremism.	Preventions-samordnaren	Stadsdelsförvaltning Berörda fackförvaltningar Polis Övriga berörda aktörer	Pågående under 2017.
Lägesbild	Uppdatering enligt samverkansöverenskommelse mellan stadsdelsförvaltning och lokalpolisområde Skärholmen	Preventions-samordnaren	Polisen Övriga efter behov	Pågående under 2017-2019
Förebyggande	Universellt Arbeta kunskapsbaserat, minska betydelsen av riskfaktorer genom att stärka och tillföra skyddsfaktorer Selektivt Identifiera riskgrupper genom analys utifrån riskfaktorer och genom att stärka och tillför skyddsfaktorer Indikerat Orosanmälan unga >18 år	Verksamhets-ansvariga Verksamhets-ansvariga Barn och ungdoms-enhetens mottagnings-grupp 08-508 22 300	Medarbetare inom stadsdelsnämndens verksamhet Medarbetare inom stadsdelsnämndens verksamhet	Pågående Pågående Pågående
Förhindrande	Konkreta hot polisanmäls på 112 Tips lämnas på 114 14 Kontaktperson för orostelefon	Polisen Polisen Försörjnings-stöds		Pågående Pågående Pågående

	Orosanmälan unga >18 år	mottagningsgrupp Barn och ungdoms mottagningsgrupp 08-508 22 300		Pågående
	Avhopparverksamhet	Avdelningen för social omsorg	Samarbete med andra SDF Socialförvaltningen, Enheten för hemlösa	Under utveckling klart hösten 2017
	Anhörigstöd	Avdelningen för social omsorg	Samarbete med andra SDF	Under utveckling klart hösten 2017
Utbildning	Utbildning av breda grupper av berörd personal	Stockholms stad	Stadsdelsförvaltningen Berörda fackförvaltningar	Under utveckling genomförande påbörjas under 2017
Uppföljning	Årligen inom ramen för ordinarie styrning samt i enlighet med samverkansöverenskommelse mellan stadsdelsförvaltning och lokalpolisområde Skärholmen	Preventions-samordnaren	Polisen	Pågående